

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

טז.

תורה אור השלם

1. ויאמר המלך מה נעשה ויקר וגדולה למורדכי על זה ויאמרו נערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר:

אסתר ו י
2. ויאמר המלך מי בחדר והמן בא לחצר בית המלך הדיכונה לאמר למלך לחלות את מורדכי על העץ אשר הכין לו: אסתר ו ד
3. ויאמר המלך לתמן מחר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן למורדכי יהודי הישג בשער המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת:

אסתר ו י
4. ויחזק המן את הלבוש ואת הסוס ויילבש את מורדכי ויציבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו בכה ויעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: אסתר ו יא
5. בנפל אויבך אל תשחך ובקשך אל יגל לבך: משלי כו י
6. אשךך נישאל מי כמון עם נושע בן מן עוֹרֵךְ וְאִשֶּׁר יִרְבֵּךְ גְּאוֹנָתָהּ וְיִחַשְׁוֶה אֶיִיִּךְ לֵךְ וְאֶתָּה עַל בְּמִיתָיִםוּל דְּבָרִים לֹג טט
7. ויחשב מורדכי אל שער המלך והמן נחת אל ביתו אבל וחפיו ראש:

אסתר ו יב
8. ויספר המן לנֹשֶׁף אשתו ולכל אהביו את כל אשר קררו ויאמרו לו חכמיו וירש אשתו אם מורדכי יאמר מורדכי אשר הדלות לגל לפניו לא תוכל לו כי נפל תפול לפניו: אסתר ו יג
9. ויהודה אתה יודוך אחיך ידך בערך אֶיִיִּךְ ישתחו לך בני אביך: בראשית מט ח

10. לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעיה לנָה: תהלים פ ו ג
11. עודם מדרכים עמו וקריה המלך הגיעו ויבדלו להביא את המן אל המושבה אשר עשתה אסתר:

אסתר ו יד
12. כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולבדד ולאלו לעבדים ולשפחות נמכרנו חורשתי כי אין העץ שנה בנזק המלך: אסתר ו יד
13. ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלא לבו לעשות כן: אסתר ו יה

14. ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: אסתר ו יז
15. והמלך קם בחמתו ממושתה הניח אל גת הבית והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו והעדה מאת המלך: והמלך שב

16. ויאמר חרבונו אחר מן החרסים לפני המלך גם הדג העץ אשר עשה המן למורדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן ובה המשים אהו ויאמר המלך תלדו עליה: אסתר ז ט
17. וישלך עליו ולא יחמל מיד ברח יברת איוב כ כב

מסורת הש"ס

(א) (נסתהדין פה. סא. קא.);
(ב) (אסתר ה. א. [שס ז].)

גליון הש"ס
גמ' עבר שקנה נבסם.
על זה ע"ה רש"י ד"ה
וחי בל:

הגהות הב"ח
(א) גמ' אמר ליה ההוא
קני ליה: (ב) שם כיון
לדמרה ליה בת מלכים
אנא מדינת שאלו:

(ג) רש"י ד"ה שמש' סופר
והי' עד שצוה כורש ווי'
כתבו שטנה ודובא בסדר
עולם שבני המן כתבו
שטנה הפ"ד: (ד) ד"ה
מלמד שהיה ווי' מריבו
דבר זה אחת למד
שהיה לה לומר המן
הרע הזה אלא שהיתה
רוצה לומר על
אחשוורוש איש צר
ואויב ועל המן הרע
הזה: (ה) תוס' ד"ה ודמי
ווי' כל פדיונם. י"ב פי'
הכר הוא ס' מנה ושל
קש ק"י מנה והמנה
כ"ה סלעים [והמן נתן
עשרת אלפים ככרות של
חול סס"ה אלפים של
קש והמנה ה שקל בעד
מ"ר חלק משנה אחת עולה
מאת ככר של קש] וימי
שמיני עשרים שנה ומנה
כ' ומעלה נתנו כורש וסס'
והמן נתן בעד חמשה שנה
בעד מ"ר חלק:

שמש' סופר המלך שונא ישראל היה ומימות כורש היה כמו שנאמר בספר עזרא (פרק ד) שכתב שטנה על צנן הצית עד (א) שזא כורש וציתו וחק' צימי אחשוורוש עשה כן שנאמר (סס) ובמלכות אחשוורוש נתחלת מלכותו כתבו שטנה: לו סין. לזכר ענמו: דיסקרסא. כפר: נהרא. ליעול מכס: לרצון. תלמידיו: סלכוס קמילה. דורש בענינו של יוס וששה עשר צניסן היה הוא יוס מנופת העומר: ואשכול למויאל. ואטול שער: אסרטינהו. ומה עליהן להצדיק: אומני. ספרים: וזוא. זוג של ספרים ענין מספרים:

שמש' מוחק וגבראל כותב אמר רבי אסי דרש ר' שילא איש כפר תמרתא ומה כתב שלמטה שלזכותן של ישראל אינו נמחק כתב שלמעלה לא כל שכן ילא נעשה עמו דבר אמר רבא לא מפני שאוהבין את מרדכי אלא מפני ששונאים את המן? הכין לו תנא לו הכין? ונעשה כן למרדכי אמר ליה מנו מרדכי אמר ליה היהודי אמר ליה טובא מרדכי איכא ביהודאי אמר ליה היושב בשער המלך אמר ליה (סג) סגי ליה בחד דיסקרסא אי נמי בחד נהרא אמר ליה הא נמי הב ליה אל תפל דבר מכל אשר דברת ויחזק המן את הלבוש ואת הסוס ואל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הלכות קמיה לרבנן כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסייה מיוחד בידיה מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי זילו מקמיה די לא תכו בגחלתו בההיא שעתא נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתבי ליה קמיהו ואוריד עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בזמן שבת המקדש קיים מאן דמגדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא ידי אמר ליה רשע (סז) עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי אמר ליה קום לבוש הני מאני ורכוב האי סוסיא דבעי לך מלכא אמר ליה לא יכילנא עד דיעילנא לבי בני ואשכול למויאל דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאנא דמלכא הכי שדרה אסתר ואסרטינהו דכוליהו רבי בני ולכוליהו אומני עייליה איהו לבי בני ואסחיה ואזיל ואייתי וזוא מביתיה וקא שקיל ביה מויה בהדי דקא שקיל ליה אינגד ואיתנה אמר ליה אמאי קא מיתנתנה אמר ליה גברא דהוה חשיב ליה למלכא מכולהו ברבנותיה השתא לישווייה בלאני וספר אמר ליה רשע ולאן ספר של כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתים שנה בחר דשקלינהו למויאל לבשינהו למאניה אמר ליה סק ורכב אמר ליה לא יכילנא דכחישא חילאי מימי תעניתא גחין וסליק כי סליק בעט ביה אמר ליה לא כתיב לכו בנפל אויבך אל תשמח אמר ליה הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב ואתה על במותימו תדרוך ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כי הוה נקיט ואזיל בשבילא דבי המן חיותיה ברתיה דקיימא אינגרא סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי שקלה עציצא דבית הכסא ושדיתיה ארישא דאבוה דלי עיניה וחזת דאבוה הוא נפלה מאינגרא לארעא ומתה והיינו דכתיב וישוב מרדכי אל שער המלך אמר רב ששת ששב לשקו ולתעניתו והמן נדחף אל ביתו אבל וחפיו ראש אבל על בתו וחפיו ראש על שאירע לו ויספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וגו' קרי להו אוהביו וקרי להו חכמיו אמר רבי יוחנן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא ובנימין ואפרים והיהודים מרדכי וגו' אמרו ליה אי משאר שבטים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימין ואפרים ומנשה לא יכלת ליה יהודה דכתיב וידך בערך אויבך אינד דכתיב בהו לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך כי נפל תפול לפניו דרש ר' יהודה בר אלעאי שתי נפילות הללו למה אמרו לו אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים כשהן יורדין יורדין עד עפר וכשהן עולין עולין עד לכוכבים וסריסי המלך הגיעו ויבהילו מלמד שהביאוהו בבהלה כי נמכרנו אני ועמי וגו' כי אין הצר שוה בנוק המלך אמרה לו צר זה אינו שוה בנוק של מלך איקני בה בושתי וקטלה השתא איקני בדידי ומבעי למקטלי ויאמר לאסתר המלכה ויאמר למה לי אמר רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה (ס) מדבית שאלו קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה: ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה אמר ר' אלעזר מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשוורוש ובא מלאך וספר ידה כלפי המן: והמלך קם בחמתו וגו' והמלך שב מגנת הביתן מקיש שיבה לקימה מה קימה בחימה אף שיבה בחימה דאזל ואשכח למלאכי השרת דאידימו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוסתני ואמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה דפקדינן המן אתא לביתיה והמן נופל על המטה נופל נפל מיבעי ליה אמר רבי אלעזר מלמד שבא מלאך והפילו עליה אמר ויי מביתא ויי מברא ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית ויאמר חרבונה וגו' אמר רבי אלעזר אף חרבונה רשע באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מיד ברח והיינו דכתיב וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברה וחמת המלך שככה שתי שכיבות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשוורוש ואמרי לה אחת של אסתר ואחת של ושת? ולכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימן נתן חמש חליפות אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יבשל

ורחי עשרה אלפי ככרי כספא. שמעתי ששערה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד משראל שחי שש מאות אלף כשיאלו ממנצרים ואמר שיתן לאחשוורוש כל פדיונם (ה) ודוק ותשמח: צריך

12. כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולבדד ולאלו לעבדים ולשפחות נמכרנו חורשתי כי אין העץ שנה בנזק המלך: אסתר ו יד
13. ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלא לבו לעשות כן: אסתר ו יה
14. ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: אסתר ו יז
15. והמלך קם בחמתו ממושתה הניח אל גת הבית והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו והעדה מאת המלך: והמלך שב

16. ויאמר חרבונו אחר מן החרסים לפני המלך גם הדג העץ אשר עשה המן למורדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן ובה המשים אהו ויאמר המלך תלדו עליה: אסתר ז ט
17. וישלך עליו ולא יחמל מיד ברח יברת איוב כ כב